

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstro-Ogrsko: za celo leto 3 krone, za pol in četrt leta razmerno; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računani naročnino z ozirom na visokost postnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 vin.

Uredništvo in upravnštvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje št. 3.

Stajerc

„Slava Tabi, ki si nas kmete ljubil!“

„Kmečki stan, srečen stan!“

Dopisi dobrodosli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (insetov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 4.

V Ptuj v nedeljo dne 27. januarja 1907.

VIII. letnik.

Pozdravljeni!

K 1. zboru „Štajerčeve“ stranke.

27. prosinca 1907 bode odločilnega pomena za razvitek napredne in Nemcem prijazne ideje na Slovenskem. Pokrili hočemo poslopje, katerega smo sedem let zidali! Naše delo naj odpira napredku nova pota, tako da bode šlo seme v klasje in da bode procvitala misel ljudske samostojnosti ter neodvisnosti!

Pozdravljeni naprednjaki! Z visoko letočimi besedami vas ne pozdravljamo. Prazne besede ne odločujejo ne v političnem ne v zasebnem življenju. Kadili vam ne bodedo in risati vam počemo vruga na steno... Edestavno vam le ključemo: Pozdravljeni! Kajti dobro vemo, da ste ocenili delo in napravili bilanco in izračunali čisti dobiček — čisti dobiček kulture, napredka, svobodomiselnosti. Pozdravljeni torej naprednjaki!

Zdi se zam, kot da bi izvojevali bitko na krvavem polju. Siro je to polje in nebrojno število sovražnikov... Vzeli so „vero“ v zakup, da jo izrabljajo in zlorabljajo v svoje sebične namene. „Narodnost“ peljejo na jeziku, da zatrejo sveto stremljenje pravega naroda po luči in boljši bodočnosti. Solali in izobraževali so se, da postanejo močnejši v boju proti ljudstvu. Ključajo hudiča na pomoč, da bi premagali sleherni pojav napredne misli... Ali poteptali nas še niso, premagati nas ne morejo, — kajti zbrali smo se zopet, da se posvetujemo in da zadoni naš glas še močnejše po zatirani deželi!

Niso nas še poteptali in premagali! A rabili so vsa sredstva. S peklenim žveplom so nas hoteli prestrašiti, — ali zamanj je bil njih trud. Mirno pogledimo nazaj po poti, katero smo prehodili in spomnili se bodedo na vse veličanske laži, vse obrekovanje, vse vohunstvo, na zlorabo lece in spovednice in cerkve, na izdajstvo uradne tajnosti, na vse sramotno hujskanje in prekljanje, — spomnili se bodedo na vse to in rekli: Res, ko bi bila naša misel slaba, davno bi že morala poginuti pod tem sovražnim navalom! Kaj smo storili, da nas psujejo in obrekujejo in križajo in proklinjajo?.. O, veliki so grehi „Stajerca“ in njegove stranke! Branili smo ljudstvo, ko se je hotelo udati prvaški gonji. Povedali smo ljudstvu, da tiči vir vse te hujskarije v osebni dobičkaželjnosti. Pokazali smo madeže tistih, ki so čez druge sodili. In povdarjali smo, da je politikujoče klerikalstvo, ki sanja o večni nadvladi kaplanokratije, najhujše zlo. To so naši „grehi“ in priznamo jih v tej javni spovedi, priznamo jih vsem ljudem, priznamo jih z ponosom in veseljem. Res smo to storili! Prinesli smo kos kulture v to zanemarjeno, najzlobnejšemu klerikalstvu na milost in nemilost prodano ljudstvo; odprli smo pota vesoljni izobrazbi, katere nositelj je danes nemški narod; napravili smo v sedmih letih, kar so druge neklerikalni ali vendar-le prvaške struje zamanj poskušale! In v tem tiči naš ponos: Mi „nemčurji“ smo prodrli led farskega jerojstva na Štajerskem in Koroskem, — mi, izdajca slovenstva“ smo z lastnimi močmi obranili ljudstvo pred duševnim poginom!!! Duševno od lakote umrli — opetovano pa tudi telesno! — bi ljudje, ko bi nas zaničevalih „nemčurjev“ in „Stajercijancev“ ne bilo! To so naši „grehi“ in teh se ne bojimo...

Pozdravljeni! Naša misel nas vodi in naše delo nas reši! Zatorej se zberemo in določili bodedo nov načrt za odpor proti najnasilnejšemu, najbrezobzirnejšemu nasprotniku! In ko pridemo iz posvetovanja domu, — prične nove, zmagovito delo.

Naj živi „Stajerc“! Naj živi napredna naša misel!

Politični pregled.

Državni zbor nadaljuje svoje pridno delo. 18. t. je sklenil postavbo glede trgovstva z vinom. Govorniki so se večinoma veselili dejstva, da odpravi nova postava prodajo umetnega in

prične lov na ribe. Mreža je privezana na dolgem, z železom obkovanem kolu, ki se vrže z dvema vrvmi v vodo; vrvi sta zopet privezani na posebnih kolih.

Javel je imel na barki svojega mlajšega brata, stiri mož in enega fanta. Pri lepemu vremenu so odpljuli iz Boulogne.

Ali kmalu je prišel veter, ki je narastel do viharja, pred katerim so morali ribiči bežati. Prišli so do angleškega obrežja, ali divje valovje jih ni pustilo v pristan. Barčica je odpljula nazaj v odprto morje in kmalu so zopet zagledali francosko obrežje. Ali vihar ni odjenjal.

In zopet se je obrnila barčica v odprto morje; možje so bili tega že navajeni, kajti opetovano že so se morali voziti pet do šest dni od enega na drugo obrežje, brez da bi mogli stopiti na suho.

Ko so tretjič v odprto morje odhajali, se je polegel vihar in vkljub visokemu valovju je spustil Javel mreže v morje. Možje so vrgli mrežo čez krov in odvijali težki vrvi. Nakrat je prišla mreža do dna. V tem trenutku je vrgla voda barčico naprej, mlajši Javel se je opetel in njegova roka je prišla med napeto vrvi in z železom okovani kol. Poskusil je, vzdigniti vrvi, ali težka mreža ni več izpustila. V grozni bolečini je zavpil. Vsi so skočili bližje in poskušali, osvoboditi roko od težke vrvi. Ali zamanj.

„Prezati moramo vrvi“, je rekel eden mornarjev

polovičnega vina. — 19. t. je razpravljala zbornica o regulaciji uradniških plač. — 22. t. je končala zbornica podrobno debato o uradniških plačah. Potem se je sprejel predlog o profesor-skih plačah. Nadalje je predlagal posl. Stojan, naj se reši nujno predloga o zvišanju duhovniških plač. Proti je govoril posl. Schuhmeier, ali vkljub temu je bila nujnost sprejeta.

Osebnodohodninski davek l. 1905. Po vladnem poročilu je plačalo l. 1905 v Avstriji skoraj 3 milijone ljudi osebno-dohodninski davek (Personaleinkommensteuer); plačalo se je pa 3564 1/2 milj. kron. Čez 200 000 K letnih dohodkov je imelo 326 oseb, med njimi 21 oseb čez 1 milijon dohodkov; eden teh srečnežev je imel celo blizo 10 milj. kron dohodka in je plačal 482.000 K doh. davka. Veliko več, namreč 455 000 je takih oseb, ki so imeli pod 1800 kron letnih dohodkov.

Avstrijske železnice l. 1906. Skupna dolgot vseh avstrijskih železnic je znašala koncem l. 1905 okroglo 21.000 kilometrov, to je za 381 km več kot leta 1904. Državnih železnic je bilo 8.192 km, zasebnih pa 12.729 km. Promet se je vzdrževal z elektriko na 87 km, z paro (Dampf) na 10 904 km. Bilo je v tem letu 3.172 postaj (štacijonev), 1.940 postojank (Haltestellen), 3.540 brzojavnih štacijonev, 1.726 poslopij za uslužbence, 3.439 skladišč in 13.058 čuvalnic (Wächterhäuser). Za zgradbe oziroma vzdržanje železnic se je porabilo čez 58 milijone K. V prometu je bilo lastnih 6.047 lokomotiv, 86 motornih vozov, 12.854 osebnih vagonov in 130.072 tovarnih vagonov. Za nove lokomotive in vozove se je izdalo čez 1.000 milijonov kron. Vozilo se je na teh železnicah v tem letu skoraj 190 milijonov ljudi. Blaga pa se je zvozilo za blizo 134 milijonov ton (1 tona je 1000 kil). Skupni prometni dohodki so znašali okroglo 732 milijonov kron, skupni izdatki pa 490 milijonov; torej čistega dobička 242 milijonov kron. Število vseh uslužbenecv je znašalo 104 870 oseb. Nesreč pa se je zgodilo na železnicah v 2.535 slučajih.

Vojaške dobave. Mali obrtniki (čevljarji,

in potegnili velik nož iz zepa; edino nož bi mogel pomagati. Ali nož bi uničil tudi celi ribiški aparat in mreža je bila veliko denarja vredna, petnajst sto frankov, in je bila last starejšega Javela, ki je zelo gledal na svojo lastnino.

Javel je tudi takoj zavpil: „Ne, ne prereži se, počakaj, obrnimo barko“; in tekel je h krmilu ter obrnil barko. Barka je komaj ubogala, ker jo je sililo valovje naprej.

Javel je padel na kolena; vgriznil se je v ustnice, oči so mu stopile iz glave. Zinil ni ničesar. Brat je prišel zopet; bal se je, da bi kdo vrv prežezal in rekel: „Počakajte se; ne prerezati; izpustil bodem sidro“.

In izpustili so sidro. Barčica se je ostavila, grozna vrv je malo opustila in mrtva roka v krvavi suknji je bila osvobodena.

Mladi Javel je bil kakor zblaznel. Stekli so mu sukni in videlo se je nekaj groznega — popolnoma zmuckani kos mesa, iz katerega je tekla kri carukoma.

Mož je pogledal svojo roko in mrmljal: „Ta je proč“.

Ali ko je napravila kri pravo jezero na barki, zaklical je eden izmed možni: „Povezati moramo žilo, drugače se izkrvavi“.

(Naprej prihodnji.)

* Sidro — anker.

Na morju.

Francosko spisal Guy de Maupassant.

„Časniki so pisali:

Boulogne na morju, 22. prosinca. Piše se nam: Velikanska nesreča je razburila naše mornarje. Ribniško ladjo poveljnika Javela, ki je hotela priti v pristan, je vrgel veter proti vzhodu in jo razbil. Vkljub pridnemu rešilnemu delu so utonili stiri možje in mali deček. Slabo vreme je še vedno ednako. Ljudje se bojijo novih nesreč“.

Kdo je ribič Javel? Ali je to brat onega, kateremu manjka ena roka?

Ako je potopljenec mož, na katerega mislim, potem je bil že pred osemnajstimi leti priča druge žaloigre, ki je končala ravno tako ednostavno, kakor vsi ti grozni dogodki na valovju.

Starejši Javel je bil takrat posestnik male barčice. Kakor znano, so te barčice za ribištvo kar vstvarjene. Solidno zidana, da se ji ni bilo treba bati nevihte, okrogla, je pisala barčica kakor zamašek po vodi, križala s polnimi jadrami neumorno skozi valovje in vlekla za seboj veliko mrežo v morskii globočini, da pobere na dnu ležeče težke morske rake.

Kadar zapiha veter in so valovi kratki, takrat